

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 95/18

Luksemburg, 28 czerwca 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-216/18 PPU
Minister for Justice and Equality / LM (Nieprawidłowości w systemie
sądownictwa)

Zdaniem rzecznika generalnego Evgenia Tancheva właściwy organ sądowy jest zobowiązany do odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania tylko wówczas, gdy oprócz stwierdzenia istnienia rzeczywistego ryzyka rażącego naruszenia prawa do sądu w wydającym nakaz państwie członkowskim z uwagi na nieprawidłowości w jego systemie sądownictwa, stwierdzi również, że na to ryzyko jest narażona sama osoba, wobec której ów nakaz wydano

Aby ustalić, czy zainteresowana osoba jest narażona na to ryzyko, wykonujący nakaz organ sądowy musi wziąć pod uwagę szczególne okoliczności związane z tą osobą lub z przestępstwem, za którego popełnienie jest ona ścigana albo została skazana

L.M., obywatel polski, jest ścigany na podstawie trzech europejskich nakazów aresztowania wydanych przez polskie sądy w celu przeprowadzenia wobec niego postępowania karnego za nielegalny obrót środkami odurzającymi. L.M. został zatrzymany w Irlandii w dniu 5 maja 2017 r. Sprzeciwił się przekazaniu go polskim organom, podnosząc, że w świetle niedawnych ustaw reformujących polskie sądownictwo, będzie w Polsce narażony na rzeczywiste ryzyko nierzetelnego procesu.

Niemniej jednak w wyroku w sprawach Aranyosi i Căldăraru¹ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, iż osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, jest narażona na rzeczywiste ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, wykonanie wskazanego nakazu powinno zostać odroczone. Jednakże decyzja o odroczeniu może zapaść dopiero po przeprowadzeniu dwuetapowej analizy. W pierwszej kolejności wykonujący nakaz organ sądowy musi stwierdzić, że w wydającym nakaz państwie członkowskim istnieje rzeczywiste ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania ze względu na nieprawidłowości systemowe. W drugiej kolejności wspomniany organ sądowy powinien ustalić, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, iż na wspomniane ryzyko narażona jest sama osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania. Samo istnienie nieprawidłowości systemowych niekoniecznie musi bowiem oznaczać, że w razie przekazania zainteresowana osoba w jej konkretnym przypadku doświadczyłaby nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

Rozpatrując niniejszą sprawę High Court (wysoki sąd, Irlandia) zwrócił się do Trybunału o rozstrzygnięcie, czy aby wykonujący nakaz organ sądowy był zobowiązany do odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania, musi – zgodnie z wyrokiem w sprawach Aranyosi i Căldăraru – stwierdzić, po pierwsze, że w polskim systemie sądownictwa występują nieprawidłowości, niosące za sobą rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, oraz po drugie, że na takie ryzyko narażona jest również sama zainteresowana osoba, czy też wystarczy, iż stwierdzi występowanie takich nieprawidłowości w polskim systemie sądownictwa, bez konieczności ustalenia, że sama zainteresowana osoba jest na nie narażona. High Court zwrócił się również o wyjaśnienie, jakich informacji i gwarancji może w danym przypadku zażądać wykonujący nakaz organ sądowy, aby uniknąć tego ryzyka.

¹ Wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r. w sprawach połączonych [C-404/15 PPU](#) i [C-659/15 PPU](#), zob. komunikat prasowy n°36/16.

Powyższe pytania zostały skierowane w kontekście zmian i reform polskiego systemu sądownictwa, w reakcji na które w dniu 20 grudnia 2017 r. Komisja przyjęła, na podstawie art. 7 ust. 1 TUE, uzasadniony wniosek wzywający Radę do stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności².

W swojej dzisiejszej opinii rzecznik generalny Evgeni Tanchev podkreślił na wstępie, że to na wykonującym nakaz organie sądowym spoczywa obowiązek ustalenia, czy w Polsce występuje rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego ze względu na nieprawidłowości w polskim systemie sądownictwa. Wyjaśnił w tym względzie, że nie ma znaczenia, iż dotąd Rada nie przyjęła decyzji uwzględniającej wniosek Komisji. Ocena, której w danym przypadku dokona Rada w ramach art. 7 ust. 1 TUE, nie ma bowiem tego samego przedmiotu, co analiza przeprowadzana przez wydający nakaz organ sądowy. Ta pierwsza dotyczy ryzyka naruszenia zasady praworządności, zaś ta druga ryzyka naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego. Tymczasem to pierwsze ryzyko może zostać stwierdzone, podczas gdy to drugie nie. Ponadto stwierdzenie przez Radę istnienia wyraźnego ryzyka naruszenia zasady praworządności może doprowadzić do przekazania sprawy Radzie Europejskiej, a ostatecznie do zawieszenia stosowania decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania³ względem Polski, co oczywiście nie następuje w przypadku stwierdzenia przez wykonujący nakaz organ sądowy istnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Rzecznik generalny stwierdził następnie, że rzeczywiste ryzyko naruszenia – nie tyle zakazu nieludzkiego lub poniżającego traktowania, którego dotyczył wyrok w sprawach połączonych Aranyosi i Căldăraru, co prawa do rzetelnego procesu sądowego – może rodzić obowiązek odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Wzajemne uznawanie europejskich nakazów aresztowania opiera się bowiem na założeniu, że postępowanie karne, dla przeprowadzenia którego wydany został europejski nakaz aresztowania, zostanie w wydającym nakaz państwie członkowskim przeprowadzone przed niezawisłym i bezstronnym organem sądowym. W konsekwencji w obliczu rzeczywistego ryzyka, że postępowanie prowadzone w wydającym nakaz państwie członkowskim nie będzie odpowiadać temu wymogowi, założenie, na którym opiera się obowiązek wykonania każdego europejskiego nakazu aresztowania, traci swoje podstawy.

Rzecznik generalny stanął jednak na stanowisku, że w celu odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania w wydającym nakaz państwie członkowskim musi istnieć rzeczywiste ryzyko nie tyle naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, co rażącego naruszenia prawa do sądu. Ograniczenia zasady wzajemnego zaufania powinny być bowiem interpretowane w sposób ścisły. Ponadto prawo do rzetelnego procesu sądowego może podlegać ograniczeniom, między innymi pod warunkiem, że owe ograniczenia szanują istotę tego prawa. Z tego względu wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania tylko w przypadku zaistnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia *istoty* prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Zdaniem rzecznika generalnego nie można wykluczyć, że brak niezawisłych sądów w wydającym nakaz państwie członkowskim może *co do zasady* stanowić przejaw rażącego naruszenia prawa do sądu. Niemniej jednak, aby tak było, ów brak niezawisłości musi być na tyle poważny, że całkowicie unicestwia rzetelność procesu. Do sądu irlandzkiego należy ustalenie, na podstawie powyższych rozważań, czy *w rozpatrywanym przez niego przypadku* problem braku niezawisłych sądów w Polsce jest na tyle poważny, że unicestwia rzetelność procesu i tym samym stanowi przejaw rażącego naruszenia prawa do sądu. Sąd irlandzki musi w tym celu oprzeć się na obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie uaktualnionych danych świadczących o rzeczywistych nieprawidłowościach w polskim systemie sądownictwa. W tym względzie sąd irlandzki może oprzeć się na uzasadnionym wniosku Komisji – z tym zastrzeżeniem, że zbada rozwój sytuacji w Polsce, który miał miejsce już po sporządzeniu tego dokumentu.

² Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności z dnia 20 grudnia 2017 r., COM(2017) 835 final.

³ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1).

Rzecznik generalny wyraził następnie pogląd, że wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do odroczenia wykonania europejskiego nakazu aresztowania tylko wówczas, gdy oprócz stwierdzenia istnienia rzeczywistego ryzyka rażącego naruszenia prawa do sądu w wydającym nakaz państwie członkowskim z uwagi na nieprawidłowości w jego systemie sądownictwa, stwierdzi również, że na to ryzyko jest narażona sama zainteresowana osoba. Nawet gdyby bowiem przyjąć, że w Polsce istnieje rzeczywiste ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu ze względu na niedawne reformy systemu sądownictwa, nie można z tego wywnioskować, że *żaden* polski sąd nie będzie w stanie rozpatrzyć *jakiegokolwiek* sprawy w poszanowaniu prawa do rzetelnego procesu sądowego. Wobec tego aby wykazać, że zainteresowana osoba narażona jest na ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu, należy udowodnić, że w związku z tą osobą lub z przestępstwem, za popełnienie którego jest ona ścigana albo za które została skazana, zachodzą szczególne okoliczności, które narażają ją na takie ryzyko. Zainteresowana osoba powinna wykazać, że istnieją poważne i uzasadnione powody, aby domniemywać, że zachodzi rzeczywiste ryzyko, iż w wydającym nakaz państwie członkowskim będzie ona narażona na rażące ryzyko naruszenia prawa do sądu. Do sądu krajowego należy zbadanie, czy w niniejszej sprawie L.M. wyjaśnił, w jaki sposób nieprawidłowości w polskim systemie sądownictwa, zakładając że zostaną one stwierdzone, pozbawiają go możliwości rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd.

Rzecznik generalny wyjaśnił wreszcie, że jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, iż w wydającym nakaz państwie członkowskim istnieje rzeczywiste ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu, zobowiązany jest wystąpić do wydającego nakaz organu sądowego o przekazanie mu wszelkich niezbędnych informacji uzupełniających, dotyczących, po pierwsze, zmian ustawodawczych, które miały miejsce po dacie sporządzenia dokumentów, na których podstawie stwierdził istnienie owego rzeczywistego ryzyka, a po drugie, szczególnych okoliczności związanych z osobą, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, lub z charakterem przestępstwa, za którego popełnienie jest ona ścigana albo została skazana.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedłożenia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106